

Ks. JERZY GRZYWACZ: *Kult Boży. Urząd Nauczycielski Kościoła*, Warszawa 1969, ss. 185, Akademia Teologii Katolickiej.

W ramach podjętej przez Akademię Teologii Katolickiej w Warszawie akcji opracowania nowego podręcznika prawa kanonicznego, dostosowanego do aktualnego stanu przepisów prawnych, w r. 1969 ukazał się między innymi zeszyt 4 tomu III, opracowany przez ks. doc. dra hab. Jerzego Grzywacza, zatytułowany *Kult Boży. Urząd Nauczycielski Kościoła*. Układ materiału naukowego w pracy jest dostosowany do kanonów Kodeksu Prawa Kanonicznego z uwzględnieniem wszystkich nowych aktów Stolicy Apostolskiej dotyczących omawianej kwestii.

W części I, zatytułowanej *Kult Boży*, autor omówił zagadnienia: pojęcie, rodzaje kultu, język liturgiczny, uczestnictwo w obrzędach, ekumenizm i współudział członków innych wyznań chrześcijańskich w czynnościach świętych. Następnie autor przedstawił przepisy prawne odnośnie do przechowywania Najświętszego Sakramentu, kultu świętych, obrazów, relikwii, procesji, sprzętów kościelnych, ślubów i przysięg. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że autor podał wiele praktycznych wskazówek dla kapłanów w zakresie stosowania przepisów prawa w duszpasterskim posługiwaniu wiernym.

W części II, zatytułowanej *Urząd Nauczycielski Kościoła*, autor po wyjaśnieniu pojęć wstępnych zajął się zagadnieniami: głoszenie słowa Bożego, seminaria duchowne, szkoły katolickie, cenzura kościelna, wyznanie wiary. Przy omawianiu zagadnienia głoszenia słowa Bożego, wiele miejsca w podręczniku poświęcono sprawie katechizacji. Oprócz przepisów kodeksowych zostało zebrane prawie całe ustawodawstwo pozakodeksowe w tej materii. Na uwagę zasługuje umieszczanie przez autora przepisów polskiego prawa państwowego w kwestii prowadzenia punktów katechetycznych. Zebrane zostały między innymi: 1. zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 19 VIII 1961 r. w sprawie prowadzenia punktów katechetycznych, 2. wzory umowy o pracę z uczącym religii, 3. instrukcja Ministra Oświaty z dnia 21 IX 1961 r. dotycząca trybu realizacji zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 19 VIII 1961 r. w sprawie prowadzenia punktów katechetycznych. Episkopat Polski wydał tezy Komisji Katechetycznej Episkopatu Polski w grudniu 1963 r. oraz przepisy Konferencji Plenarnej Episkopatu

Polski dnia 16 VI 1967 r. Omawiając zagadnienie seminariów duchownych, autor uwzględnił i przedstawił soborowy punkt widzenia na problem powołań kapłańskich. Uwzględnienie dokumentów prawnych kościelnych pozakodeksowych w tej dziedzinie stanowi dużą zaletę podręcznika. W rozdziale IV pracy zostało poruszone zagadnienie cenzury poprzedniej pism i druków oraz zakazu czytania książek. Autor całość wywołów o cenzurze książek i indeksie oparł na prawie kodeksowym uwzględniając także dokumenty posoborowe w omawianej kwestii, to jest notyfikację Kongregacji Doktryny Wiary z 14 VI 1966 i dekret tejże Kongregacji z 15 XI 1966 r.

Praca ks. doc. Jerzego Grzywacza w świetle założeń redakcji powinna być podręcznikiem prawa kanonicznego dla duchowieństwa. Istotnie, jest ona takim podręcznikiem, bardzo dobrze odpowiadającym zapotrzebowaniu kapłanów na tego rodzaju syntetyczne ujęcie przepisów starych i nowych norm zawartych w dokumentach soborowych i posoborowym ustawodawstwie. Autor omówił nie tylko przepisy kodeksowe, bardzo często wymagające pewnych korektur, ale uwzględnił dokumenty pokodeksowe, akty soborowe i prawie wszystkie przepisy posoborowe do 1969 r. Autor bardzo często cytuje źródła prawne zarówno w języku oryginalnym, jak i w tłumaczeniu polskim. Pozwala to czytelnikowi zetknąć się z językiem prawniczym i łatwo go sobie przyswoić. Jasny, zwięzły komentarz do źródeł sprawia, że nawet dla laika treść podręcznika staje się zrozumiała. Dużą też zaletą podręcznika jest przejrzystość w ułożeniu materiału naukowego. W tego typu opracowaniach jest ona cechą bardzo pożądaną.

Nie ulega wątpliwości, że zarówno Sobór, jak i ustawodawstwo posoborowe wprowadziło do prawa kanonicznego wiele nowych przepisów i nowych sposobów patrzenia na niektóre kwestie prawne. Dlatego w tej sytuacji ułożenie nowego podręcznika prawa kanonicznego nie jest rzeczą łatwą. Trudności piętrzą się przy nowym ujęciu materiału naukowego, przy wypracowywaniu nowej nomenklatury i przy konfrontacji nowych przepisów ze starymi. W omawianej pracy autor bez trudności pokonał te przeszkody i przetarł szlaki dalszym opracowaniom tego typu. Bardzo ważnym elementem dodatnim pracy jest

uwzględnienie przez autora aktualnego ustawodawstwa państwowego przy omawianiu kwestii mieszanych, w których jest zainteresowany zarówno Kościół, jak i państwo.

Reasumując całość uwag na temat pracy ks. Grzywacza *Kult Boży. Urząd Nauczycielski Kościoła*, należy stwierdzić, iż jest to praca na czasie, jak reszta i cały podręcznik wydawany przez Akademię Teologii Katolickiej w War-

szawie. Jako nowy podręcznik prawa kanonicznego zasługuje na polecenie nie tylko studentom wydziałów prawa kanonicznego i teologii, ale także pracującym w duszpasterstwie duchowieństwu, które nie posiada nowego podręcznika, uwzględniającego posoborowe zmiany w prawie kościelnym.

Ks. HENRYK MISZTAŁ